

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

IV Всеукраїнська науково-практична інтернет- конференція

**«СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ»**

30 вересня 2025 року

Україна, Мукачево

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці Луцький
національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького**

**СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ**

**MODERN TRANSFORMATIONS OF THE SERVICE
ECONOMY: TOURISM, RECREATION AND COMMERCIAL
SERVICES**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-
конференції
30 вересня 2025 року**

**Україна, Мукачєво
2025**

УДК 330:338.4-044.922:[338.486.1:338.48-53:338.48-6:658.8](043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 7 від 13 жовтня 2025 р.)*

C91

Сучасні трансформації сервісної економіки: туризм, рекреація та комерційні послуги: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачево, 30 вересня 2025 р.) /ред. кол.: Л.І. Капітан (гол. ред.) та ін. Мукачево: МДУ, 2025. 159 с.

***Відповідальний за випуск:** Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

***Технічний редактор:** Надія КАМПОВ – старший викладач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

Редакційна колегія: Капітан Л.І. – д. іст. н., професор (голова); Туріс І.Ю. – к.філол.н., професор; Папп В.В. – д.е.н., професор; Гоблик-Маркович Н.М. – к.е.н., доц.; Лизанець А.Г., к.е.н., доц.; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Пугачевська К.Й. – к.е.н., доцент; Кампов Н.С. – ст. викладач.

У збірнику тез за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, здобувачів бакалаврату та магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми сучасної трансформації сервісної економіки.

Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні погляди на пошук інноваційних ідей трансформації туризму і рекреації та інших послуг у постіндустріальній економіці; визначення стратегічних пріоритетів розвитку на регіональному та міжнародному рівнях.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari>

© Мукачівський державний університет, 2025

© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму, 2025

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Капітан Лариса Іванівна – доктор історичних наук, професор, виконуюча обов'язки ректора Мукачівського державного університету.

Заступники голови організаційного комітету:

Туріс Інґрід Юріївна – кандидат філологічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи Мукачівського державного університету.

Лизанець Анжела Гейзівна – кандидат економічних наук доцент, завідувачка кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету.

Гоблик-Маркович Н.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету.

Члени організаційного комітету:

Папп В.В. – доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету.

Медвідь Л.І. – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету менеджменту та індустрії гостинності Мукачівського державного університету.

Пугачевська К.Й. – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету.

Секретар:

Кампов Н.С. – старший викладач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівський державний університет.

системи цілей дозволяє підприємствам не лише оперативно реагувати на зміни, але й формувати стратегічні переваги в умовах невизначеності.

Список використаних джерел

1. Халіна В., Абеленцев Є. Теорія адаптації бізнесу до умов невизначеності. *Економіка та суспільство*. 2023. (55). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-6> (дата звернення: 19.09.2025)

2. Чалюк Ю. Глобальний соціально-економічний розвиток в умовах VUCA, SPOD, DEST TA BANI світу. *Економіка та суспільство*. 2022. (36). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-21> (дата звернення: 19.09.2025)

УДК 330.131.7:658:355.01(043.2)

Катерина ПУГАЧЕВСЬКА

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
управління економічними процесами та туризму
Мукачівський державний університет

Вадим ДОЛГОШ

здобувач ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Мукачівський державний університет

ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасному динамічному та нестабільному середовищі діяльність будь-якого підприємства неминуче супроводжується ризиками, які можуть мати як внутрішню, так і зовнішню природу. Серед усього спектра загроз особливе місце займають економічні ризики, що безпосередньо впливають на фінансову стійкість, конкурентоспроможність та довгострокову життєздатність бізнесу. Під економічними ризиками слід розуміти ймовірність настання подій, які можуть призвести до втрат матеріальних ресурсів, зниження прибутку, порушення фінансових зобов'язань або зменшення вартості активів підприємства [1]. До основних видів таких ризиків належать: ринковий ризик (коливання цін, попиту, валютних курсів), кредитний ризик (нездатність контрагентів виконати свої зобов'язання), інвестиційний ризик, інфляційний, податковий, а також ризики, пов'язані зі зміною державної політики або правового регулювання [2, с. 378].

Реальність сучасного бізнес-середовища в Україні посилює прояви економічних ризиків. Зокрема, війна, інфляційні процеси, знецінення національної валюти, перебої в енергопостачанні, а також глобальні економічні коливання (наприклад, зміни на ринках сировини чи логістики) створюють для підприємств численні виклики. Крім того, нестабільність регуляторного середовища й обмежений доступ до фінансування додатково ускладнюють функціонування бізнесу. Наслідки ігнорування або недооцінки економічних ризиків можуть бути критичними: втрата платоспроможності, відтік інвесторів, банкрутство або суттєве скорочення масштабів діяльності. У зв'язку з цим

важливим завданням керівництва підприємства є своєчасна ідентифікація ризиків, їх оцінка та розробка ефективної системи управління.

Вітчизняні компанії активно застосовують різноманітні підходи до управління економічними ризиками з метою забезпечення стабільності та конкурентоспроможності в умовах нестабільного ринкового середовища. Зокрема, один із найяскравіших прикладів агрохолдинг «МХП», який впровадив комплексну систему управління ризиками, що включає моніторинг ринкових коливань цін на сільськогосподарську продукцію, валютних курсів та контролю витрат. Завдяки застосуванню хеджування на валютних і товарних біржах компанія змогла мінімізувати вплив волатильності на фінансові результати.

Інший вагомий кейс представлений компанією «ДТЕК», яка в умовах енергетичної нестабільності використовує передові цифрові технології для дистанційного моніторингу виробничих потужностей та аналізу великих даних. Такий підхід дозволяє оперативно виявляти ризики, пов'язані з непередбаченими збоєм у виробництві чи енергопостачанні, і забезпечувати своєчасне реагування, що суттєво знижує фінансові втрати.

Сучасна система управління економічними ризиками ґрунтується на принципах проактивності, адаптивності та інформаційної відкритості. Застосування методів фінансового аналізу, SWOT-аналізу, сценарного моделювання та побудова карт ризиків дозволяють підприємствам прогнозувати можливі загрози та розробляти заходи для їх нейтралізації або мінімізації. Особливу роль у цьому процесі відіграє також страхування ризиків, диверсифікація діяльності, хеджування фінансових інструментів та формування резервного капіталу.

Економічна нестабільність, яка домінує як на глобальному, так і національному рівнях, вимагає від підприємств гнучкості, стратегічного бачення та постійного моніторингу зовнішнього середовища. Підприємства, які здатні ефективно керувати економічними ризиками, не лише зменшують імовірність збитків, а й здобувають стратегічні переваги, зберігаючи стійкість у кризових умовах і використовуючи ризик як джерело нових можливостей [3, с. 5].

Таким чином, економічні ризики – це невід'ємна частина підприємницької діяльності, яка вимагає системного, інтегрованого та гнучкого підходу до управління. В умовах невизначеності саме здатність передбачати, аналізувати й оперативно реагувати на зміни економічного середовища визначає рівень зрілості управління ризиками та перспективи розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Вараксіна О., Кругова А. Сутність підприємницького ризику в господарській діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. 24. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-35> (дата звернення: 20.09.2025)

2. Тітов В. Економічні ризики: поняття, сутність, підходи до управління ними у промисловому маркетингу. *Сталий розвиток економіки*. 2024. 3(50),

C.378-381. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-56> (дата звернення: 20.09.2025)

3. Кондратюк О., Стояненко І. Економічні ризики підприємства: постковідна трансформація. *Scientia fructuosa*. 2021. 138. С. 4–18. DOI: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(138\)01](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(138)01). (дата звернення: 20.09.2025)

УДК 339.9:658(043.2)

Катерина ПУГАЧЕВСЬКА

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
управління економічними процесами та туризму

Тарас ЛЕВКО

здобувач ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Мукачівський державний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗЕД ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний етап розвитку національної економіки характеризується посиленням інтеграційних процесів у системі МЕВ, що супроводжується зростанням обсягів експортно-імпортних операцій, активізацією міграційних потоків трудових, фінансових і технологічних ресурсів, а також розширенням науково-технічного співробітництва. Попри наявні адміністративні, митно-тарифні та бюрократичні бар'єри, суб'єкти ЗЕД демонструють стійку тенденцію до виходу на міжнародні ринки, налагодження й розширення співпраці з іноземними партнерами. Формування та розвиток ЗЕД суб'єктів господарювання значною мірою зумовлюються економічними чинниками, серед яких провідне місце займають: пошук нових ринків збуту, підвищення рентабельності реалізації продукції, оптимізація закупівель шляхом залучення зарубіжних постачальників, використання вигідніших умов кредитування тощо.

Отже, зовнішньоекономічна діяльність має здійснюватися на засадах результативності та економічної доцільності, що передбачає забезпечення її ефективності як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Водночас у процесі оцінювання ефективності ЗЕД на рівні підприємства постає проблема вибору адекватної системи індикаторів, які б дозволяли комплексно, об'єктивно та репрезентативно характеризувати поточний стан, наявні проблеми й потенціал подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності на мікрорівні. В умовах воєнного стану для вітчизняних підприємств надзвичайно актуальним є завдання активізації ЗЕД та підвищення її ефективності як інструменту економічної стабілізації та адаптації до нових викликів.

У сучасних економічних дослідженнях визначають наступні принципи побудови індикаторів ефективності зовнішньоекономічної діяльності [1]:

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>